

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
cu privire la interpretarea articolului 74
alineatele (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova

Nr.26 din 13.10.97

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-73/28 din 06.11.1997

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Nicolae OSMOCHESCU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnii, grefier, domnului Vladimir Solonari, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, autorul sesizării, domnului Victor Cecan, președintele Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, domnului Ion Creangă, șeful Direcției juridice a Aparatului Parlamentului, reprezentanții Parlamentului, călăuzindu-se de art. 135 alin.(1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară dosarul privind interpretarea art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție "Adoptarea legilor și a hotărîrilor".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Vladimir Solonari, depusă cu respectarea art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale. Sesizarea a fost acceptată spre examinare și inclusă în ordinea de zi prin Decizia Curții Constituționale din 31 martie 1997.

Avînd în vedere lucrările dosarului, audiind raportul întocmit de judecătorul-raportor, argumentele autorului sesizării și ale reprezentanților Parlamentului, expuse în ședință,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

La 24 februarie 1997 deputatul în Parlament Vladimir Solonari a sesizat Curtea Constituțională, solicitînd interpretarea art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție "Adoptarea legilor și a hotărîrilor": votul cărei majorității de deputați, aleși sau prezenți, este necesar pentru aprobarea proiectului de lege organică în prima lectură și în a doua lectură, în cazul în care pentru adoptarea legii sînt prevăzute trei lecturi, iar Parlamentul se pronunță asupra proiectului de lege în a doua lectură printr-o hotărîre.

Necesitatea interpretării art. 74 din Constituție, se menționează în sesizare, este dictată de faptul apariției frecvente în practica parlamentară a problemei privind corespunderea procedurii existente de votare a legilor organice sensului valid al stipulărilor art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție.

Art. 74 alin. (1) din Constituție prevede că legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi. Se poate subînțelege, conchide autorul sesizării, că în orice lectură proiectul de lege organică se adoptă prin votul majorității deputaților aleși.

Totodată, art. 74 alin. (2) stipulează că legile ordinare și hotărîrile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

Conform procedurii legislative existente, proiectul legii organice se aprobă în prima lectură printr-o hotărîre a Parlamentului, în care se prevede, totodată, că legea organică urmează să fie prezentată spre examinare în cea de-a doua lectură, ceea ce dă posibilitatea, după părerea autorului sesizării, de a interpreta art. 74 în ansamblu în

felul următor: în prima lectură legea organică se aprobă cu votul majorității deputaților prezenți, iar în cea de-a doua lectură legea organică se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

Reieșind din cele expuse, în scopul stabilirii voinței autentice a legislatorului, care și-a găsit expresia în norma supusă examinării, Curtea Constituțională consideră necesar de a da o interpretare de la general la particular prevederilor art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție.

Potrivit art. 66 lit. a) din Constituție, Parlamentul, fiind unica autoritate legislativă a statului, are o serie de atribuții de bază, inclusiv adoptarea legilor, hotărârilor și moțiunilor. Actele enumerate ale Parlamentului se deosebesc nu numai prin denumirile lor, ci și prin conținut, prin forța lor juridică și procedura de adoptare.

Prevederile art. 74 din Constituție, exprimate în denumirea acestui articol prin cuvintele "Adoptarea legilor și a hotărârilor", semnifică consecința generală, punctul culminant în activitatea Parlamentului - emiterea de către Parlament a actului respectiv: a legii sau hotărârii.

Art. 72 alin. (1) din Constituție divizează legile în legi constituționale, legi organice și legi ordinare. Această diferențiere se face în funcție de tipurile de raporturi sociale reglementate, precum și de procedura de adoptare a legilor.

Legile organice reglementează relațiile sociale, prevăzute în art. 72 alin. (3) din Constituție. Potrivit art. 74 alin. (1) din Constituție ele se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

Legile ordinare, în temeiul art. 72 alin. (4) din Constituție, intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice, adică reglementează raporturi sociale, de o importanță relativ mai mică. În conformitate cu art. 74 alin. (2) din Constituție legile ordinare se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

Cel de-al doilea act juridic, prin care Parlamentul își exercită atribuțiile, este hotărârea. Deosebindu-se de legi prin forța lor juridică, care este inferioară legilor, precum și prin procedura de elaborare, hotărârile Parlamentului, potrivit art. 74 alin. (2) din Constituție, la fel ca și legile ordinare, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

Determinarea strictă a procedurii de votare a legilor ține exclusiv de organizarea și funcționarea Parlamentului, stabilite de Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legeanr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

Potrivit art. 59 din Regulament, proiectele de legi, înscrise pe ordinea de zi a ședinței Parlamentului, se dezbate, de regulă, în două lecturi, iar proiectele legilor ordinare pot fi adoptate și după dezbaterile acestora în prima lectură.

Proiectele de legi organice, conform art. 59 alin. (3) din Regulament, se adoptă numai după dezbaterile lor în a doua lectură.

Proiectele de legi constituționale, proiectele de legi organice în problemele bugetului, finanțelor, economiei, care necesită cheltuieli financiare considerabile, precum și tratatele internaționale, la decizia Parlamentului, pot fi supuse dezbaterii și în a treia lectură (art. 59 alin. (4) din Regulamentul Parlamentului).

Art. 62 alin. (1) și (2) din Regulamentul Parlamentului prevede că în cursul dezbaterii proiectului de lege în prima lectură pot fi făcute propuneri privind:

- a) adoptarea legii (în cazul dezbaterii unei legi ordinare);
- b) remiterea proiectului de lege comisiei permanente sesizate în fond sau altei comisii competente pentru definitivare;
- c) aprobarea proiectului de lege în prima lectură și pregătirea lui pentru a fi dezbătut în a doua lectură;
- d) respingerea proiectului de lege.

Modul de dezbateră ulterioară a proiectului de lege se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, în fiecare caz în parte, cu votul majorității deputaților prezenți.

Stabilind modul de dezbateră ulterioară a proiectului de lege,

Parlamentul creează mecanismul de dezbatere a proiectului de lege, ce se va desfășura în formă de trecere de la examinarea direcțiilor principale, concepțiilor de bază ale proiectului de lege la examinarea la modul concret a chestiunilor, care constituie esența, materia legii în dezbatere și nu contravin prevederilor proiectului deja aprobat în lectura precedentă.

În această ordine de idei, în legătură cu argumentele expuse în sesizare, Curtea Constituțională menționează că în cazul de față nu pot fi comparate sau contrapuse etapele adoptării legii organice, examinate în lectura respectivă (prima, a doua și ulterioară), deoarece fiecare lectură a legii presupune acțiuni specifice dezbaterii proiectului de lege numai pentru lectura dată. Dezbaterile proiectului de lege organică în lecturile corespunzătoare se deosebesc în materie. În ansamblu, însă, lecturile formează un proces unitar al procedurii de legiferare.

Procedura de vot, stabilită de art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție, art. 75 lit. b) și c) din Regulamentul Parlamentului, prevede că legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, iar legile ordinare, hotărârile și alte acte - cu votul majorității deputaților prezenți. Aceste stipulări ale Constituției și Regulamentului Parlamentului sînt exprimate clar și nu pot fi interpretate într-un sens larg, de aceea prevederile art. 74 alin. (1) și (2) din Constituție trebuie interpretate univoc: proiectul de lege organică în prima lectură sau în lecturile ulterioare se aprobă prin hotărîrea Parlamentului cu votul majorității deputaților prezenți la ședință.

Pentru motivele menționate, în temeiul art. 140 din Constituția Republicii Moldova, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Proiectul de lege organică în prima lectură sau în lecturile ulterioare se aprobă prin hotărîrea Parlamentului cu votul majorității deputaților prezenți la ședință.

2. În lectura finală legea organică se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

3. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi atacată și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 13 octombrie 1997.
Nr. 26.